

POSTANOWIENIE

Dnia 13 kwietnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z wniosku J. Z.
przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw
Wewnętrznych w W.
o wysokość emerytury,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 13 kwietnia 2016 r.,
na skutek skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku
Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 20 marca 2015 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
wyrokiem z dnia 20 marca 2015 r. oddalił apelację J. Z. od wyroku Sądu
Okręgowego w W. XIII Wydziału Ubezpieczeń Społecznych z dnia 20 listopada
2013 r. oddalającego odwołanie od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-
Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 11 stycznia 2013 r.,
odmawiającej wnioskodawcy zaliczenia do wysługi emerytalnej okresu prowadzenia
gospodarstwa rolnego w okresie od 14 listopada 1989 r. do 14 kwietnia 2003 r.

Decyzją z 16 czerwca 1989 r. ustalono wnioskodawcy prawo do emerytury
milicyjnej, zaliczając do wysługi emerytalnej służbę w łącznym wymiarze 15 lat i 3
miesiący, a ponadto inne okresy zaliczalne w wymiarze 3 lat, 7 miesięcy i 6 dni.
W dniu 12 grudnia 2012 r. J. Z. złożył wniosek o uzupełnienie stażu emerytalnego

(po przejściu na emeryturę) o okres prowadzenia gospodarstwa rolnego od 14 listopada 1989 r. do 14 kwietnia 2003 r. we wsi L., gminie O. W załączeniu przedstawił zaświadczenie wydane przez wójta tej Gminy z dnia 13 listopada 2009 r. o posiadaniu gospodarstwa rolnego o areale 1,09 ha.

Sąd Okręgowy zważył, że zgodnie z art. 12 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 900 ze zm.), „emerytura policyjna przysługuje funkcjonariuszowi zwolnionemu ze służby, który w dniu zwolnienia posiada 15 lat służby w Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Biurze Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej lub w Służbie Więziennej, z wyjątkiem funkcjonariusza, który ma ustalone prawo do emerytury określonej w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, obliczonej z uwzględnieniem okresów służby i okresów z nią równorzędnych”. W analogiczny sposób kwestię przysługiwania emerytury regulował art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 1983 r. Nr 46, poz. 210 ze zm.), który stanowił, że „emerytura przysługuje, z zastrzeżeniem ust. 2, funkcjonariuszowi zwolnionemu ze służby, który w dniu zwolnienia z tej służby posiada 15 lat służby w Milicji Obywatelskiej”, i obowiązywał w dacie przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury. Natomiast w myśl aktualnie obowiązującego art. 13 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r., za okresy równorzędne ze służbą w Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Biurze Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i w Służbie Więziennej uznaje się: okresy służby w charakterze funkcjonariusza Policji państwowej, organów bezpieczeństwa państwa, porządku i bezpieczeństwa publicznego, z wyjątkiem służby określonej w ust. 2; służbę wojskową uwzględnianą przy ustalaniu prawa do emerytury wojskowej; okresy służby w charakterze funkcjonariusza Służby Ochrony Kolei, jeżeli funkcjonariusz przeszedł bezpośrednio do służby w Milicji Obywatelskiej lub w Służbie Więziennej w terminie

do dnia 1 kwietnia 1955 r.; okresy zatrudnienia lub służby w zawodowych jednostkach ochrony przeciwpożarowej i nauki w szkołach pożarniczych, w charakterze członka K. [...], a także funkcjonariusza pożarnictwa w terminie do dnia 31 stycznia 1992 r. Sąd Okręgowy stwierdził, że ustawa o zaopatrzeniu emerytalnym w sposób całościowy i odrębny reguluje zagadnienie świadczeń emerytalnych i rentowych funkcjonariuszy Policji, a zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji emerytowi uprawnionemu do emerytury (obliczonej na podstawie art. 15) dolicza się na jego wniosek do wysługi emerytalnej, z zastrzeżeniem ust. 2, następujące okresy przypadające po zwolnieniu ze służby: zatrudnienia przed dniem 1 stycznia 1999 r. w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy; opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe po dniu 31 grudnia 1998 r. lub okresy nieopłacania składek z powodu przekroczenia w trakcie roku kalendarzowego kwoty rocznej podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia. Tymczasem wnioskodawca nie udowodnił, aby w spornym okresie pozostawał w zatrudnieniu lub odprowadzał składki na ubezpieczenie społeczne z tytułu posiadanego gospodarstwa rolnego. Ponadto zgodnie art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, przepisów ust. 1 oraz ust. 2 pkt 1 i 2 (dotyczących podlegania z mocy ustawy i na wniosek ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu) nie stosuje się do osoby, która podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu, ma ustalone prawo do emerytury lub renty, lub ma ustalone prawo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Osoby mające ustalone prawo do emerytury lub renty nie były objęte obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym rolników (art. 3 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin, jednolity tekst: Dz.U. z 1989 r. Nr 24, poz. 133 ze zm.). Oznaczało to, że wnioskodawca nie mógł podlegać w spornym okresie obowiązkowemu ani dobrowolnemu rolniczemu ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu i odprowadzać składek na takie ubezpieczenie społeczne. Podstawą do zaliczenia spornego okresu nie może być także art. 10 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, znajdujący zastosowanie do emerytury policyjnych na podstawie art. 11 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, zgodnie z którym w sprawach nieuregulowanych w ustawie

stosuje się przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Kodeksu postępowania administracyjnego oraz przepisy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji. Okres opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników nie jest wymieniony w żadnym ze wskazanych przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS jako okres ubezpieczenia, ponieważ nie był to okres składkowy (art. 6), ani okres nieskładkowy (art. 7), lecz tzw. „okres uzupełniający”, który tylko wyjątkowo jest zaliczany do stażu emerytalnego, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe obliczone według zasad ogólnych są krótsze od okresu wymaganego do przyznania świadczenia emerytalnego, i tylko w celu uzupełnienia wymaganych okresów ubezpieczenia (art. 10 ust. 1).

Sąd Apelacyjny zgodził się z argumentacją Sądu pierwszej instancji i dodatkowo podniósł, że działalność odwołującego wykonywaną przed dniem 1 stycznia 1999 r. nie można traktować jako zatrudnienie, jak podnosił wnioskodawca. Sformułowania „zatrudnienie” oraz „czas pracy” przesądzają jednoznacznie o tym, że w zamyśle ustawodawcy art. 14 ust. 1 pkt 1 dotyczy wyłącznie pozostawania w stosunku pracy, co nie dotyczy rolnika prowadzącego własne gospodarstwo rolne. W rozumieniu przepisów ubezpieczeniowych obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1999 r. zatrudnienie oznaczało wyłącznie wykonywanie pracy w ramach stosunku pracy. Natomiast odnośnie do okresu po 31 grudnia 1998 r. samo faktyczne prowadzenie gospodarstwa rolnego nie zawsze prowadzi do automatycznego objęcia osoby prowadzącej gospodarstwo ubezpieczeniem społecznym rolników, ponieważ obejmuje ono rolników prowadzących gospodarstwa rolne (art. 1 ust. 1.), ale temu ubezpieczeniu nie podlegają osoby mające ustalone prawo do emerytury lub renty (art. 3 ust. 2 pkt 2). Także art. 16 ust. 1 pkt. 1 oraz art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 277) stanowi, że ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu podlega z mocy ustawy rolnik, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny, z wyłączeniem osób, które podlegają innemu ubezpieczeniu społecznemu, mają ustalone prawo do emerytury lub renty lub ustalone prawo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Dlatego, na gruncie

przepisów obowiązujących aktualnie, a także w dacie podjęcia przez wnioskodawcę działalności rolniczej nie istniały podstawy prawne do objęcia go ubezpieczeniem społecznym rolników.

W skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia wnioskodawca zarzucił naruszenie: 1/ art. 14 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 11 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu funkcjonariuszy (...) oraz w związku z art. 10 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.), a także art. 3 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin oraz art. 16 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, przez nie uwzględnienie zatrudnienia skarżącego w gospodarstwie rolnym w okresie od 14 listopada 1989 r. do 14 kwietnia 2003 r. i po 0,5% podstawy wymiaru za każdy rok pracy w gospodarstwie rolnym do przyznanej mu emerytury policyjnej w dniu 16 czerwca 1989 r.; 2/ art. 233 § 1 i 2 k.p.c. przez dowolne potraktowanie materiału dowodowego w sprawie i brak jego pogłębionej oceny, co spowodowało niezgodność wyroku z prawem oraz wyrządzenie szkody skarżącemu przez uznanie, że praca skarżącego we własnym gospodarstwie rolnym nie oznaczała pozostawania w stosunku pracy w rozumieniu art. 14 ust. 1 pkt 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, oraz art. 3 ust. 2 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Skarżący twierdził, że zaskarżone orzeczenie spowodowało wyrządzenie mu szkody materialnej „przez niedoliczenie mu do wysługi emerytalnej po 0,5% podstawy wymiaru za każdy rok prowadzenia gospodarstwa rolnego, co wpływa na wzrost emerytury o 1,74%, co w skali roku daje kwotę 2.954,88 zł”. Ponadto podniósł, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe, gdyż skarga kasacyjna jest niedopuszczalna z uwagi na zbyt niską wartość kasacyjnego zaskarżenia.

Wskazując na powyższe skarżący wniósł o stwierdzenie niezgodności z prawem wyroku Sądu Apelacyjnego oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 424¹ § 1 k.p.c., skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku przysługuje od prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, gdy przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego orzeczenia w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Na mocy przepisu art. 424⁹ k.p.c. Sąd Najwyższy odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania, jeżeli jest ona oczywiście bezzasadna. Pojęcie „oczywista bezzasadność” oznacza, iż wykazane podstawy zaskarżenia już *prima facie* dyskwalifikowały skargę z przyczyn prawidłowo wyłożonych w kontestowanych orzeczeniach Sądów *meriti*.

Podniesione w skardze zarzuty naruszenia prawa materialnego były ewidentnie bezpodstawne i oczywiście bezzasadne, albowiem bezwzględnie obowiązujące przepisy prawa jednoznacznie stanowią, że ubezpieczeniu emerytalnemu rolników nie podlegają osoby mające ustalone prawo do emerytury lub renty z innego tytułu (art. 16 ust. 3 ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników). Także obowiązek ubezpieczenia albo wejście do ubezpieczenia na wniosek są wyłączone, jeśli rolnik podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu lub ma ustalone prawo do emerytury lub renty, lub ma ustalone prawo do świadczenia z ubezpieczenia społecznego. Skoro skarżący miał ustalone prawo do emerytury policyjnej i rozpoczął prowadzenie gospodarstwa rolnego to nie przysługiwał mu rolniczy tytuł ubezpieczenia społecznego, a tym bardziej pracowniczy, co wykluczało doliczenie spornego okresu niepodlegania innemu ubezpieczeniu do stażu emerytalnego i wysokości emerytury policyjnej, co jednoznacznie i wyczerpująco wyjaśniły Sądy obu instancji.

Proceduralne zarzuty skargowe naruszenia art. 233 § 1 i 2 k.p.c. były wykluczone „systemowo”, gdyż w art. 424¹ k.p.c. chodzi o odpowiedzialność za szkodę wynikającą z pogwałcenia prawa materialnego (niezgodność z prawem prawomocnego orzeczenia), czyli z rozstrzygnięcia sprawy (sporu) z zastosowaniem niewłaściwego prawa. Takiego charakteru z reguły nie ma naruszenie przepisów prawa procesowego (art. 424¹² k.p.c. w związku z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). W szczególności, skarżący wywodził wyrządzenie mu szkody z odmowy ponownego przeliczenia emerytury, czyli z niezastosowania prawa materialnego, a nie z naruszenia prawa procesowego. Ponadto ustalenia faktyczne

w sprawie nie były sporne, ponieważ organ rentowy nie kwestionował prowadzenia przez skarżącego gospodarstwa rolnego, wielkości tego gospodarstwa ani przyznania mu emerytury policyjnej, która wszakże nie podlegała podwyższeniu z uwzględnieniem okresu niepodlegania ubezpieczeniom rolniczym przez osobę z ustalonym prawem do emerytury policyjnej.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji na podstawie art. 424¹¹ § 1 k.p.c.